

שעקירה צורך הנחה היא – For uprooting is a requirement for placing

OVERVIEW

The גמרא cited the ruling of רב חסדא that (even) ר' נחוניא בן הקנה agrees that if one steals חלב and eats it, he has to pay (even though there is a חיוב כרת for eating חלב), since the חיוב ממון was there (when he stole it) before the חיוב מיתה (when he ate it). The גמרא concludes that רב חסדא can agree to the ruling of ר' אבין (that if זרק חץ א"א להנחה בלא א"א לאהדורי all agree that חיוב מיתה and the חיוב ממון are simultaneous. Our תוספות reconciles this understanding with a seemingly conflicting גמרא.

תוספות asks:

קשה דאמרינן במרובה (בבא קמא דף ע"ב) גבי גנב ומכר בשבת דפטור -

There is a difficulty; for in מרובה, פרק מריבה, regarding the ברייתא which states that if one stole and sold on שבת he is exempt from paying ¹. תשלומי ד' וה' explained that the ברייתא is discussing a case where -

כגון דאמר ליה זרוק גניבותיך לחצרי ותיקני לי חצירי גניבותיך -

For instance the buyer said to the thief, 'throw what you stole into my yard and my yard will acquire your stolen goods; in this case the thief is פטור from paying תשלומי שבת, by הוצאה/הכנסה of מלאכה for transgressing the חיוב מיתה, since he is קלב"מ for it is ד' וה' - רה"י into a רה"ר from a גניבה -

ופריך מכי מטי לאויר חצירו קנה² ומתחייב בנפשו משום שבת לא הוי עד שתנוח -

And the גמרא there asked, the buyer acquires the stolen goods as soon as they cleared the airspace of his yard; however the thief is not מחויב מיתה on account of חילול שבת until it rests on the ground of the yard. The חיוב ממון precedes the חיוב מיתה; there should be no rule of קלב"מ and the thief should pay ד' וה'. The concludes the citation of the גמרא in ב"ק continues with his question -

ומאי פריך והא עקירה צורך הנחה היא כדאמר הכא³ -

¹ It is seemingly not understood; there is no חיוב מיתה for stealing or selling on שבת.

² One is קונה an object as soon as it enters the airspace of his חצר; however by שבת there is no חיוב מיתה until there is a complete הנחה on the ground of that רשות.

³ In the case in our גמרא where he threw an arrow ד' אמות and it ripped שיראין in its path, the rule is that even though the חיוב ממון for ripping the שיראין took place before the actual חיוב מיתה (which took place when it subsequently landed), nevertheless since עקירה צורך הנחה, it is considered as if the חיוב מיתה begins from the time of the עקירה and continues throughout the journey of the arrow, so the חיוב מיתה coincides with the חיוב ממון. Similarly in the case of גנב ומכר, even though the actual חיוב ממון of ד' וה' took place before the הנחה (from the time the גניבה entered the airspace of the חצר), nevertheless since עקירה צורך הנחה, it should be considered as if the חיוב מיתה begins with the

And what is the גמרא asking there; since עקירה is הנחה as the גמרא states here, therefore the חיוב מיתה was already in place when the חיוב ממון began.

תוספות offers a partial resolution:

ולפירוש רבינו תם אתי שפיר דפירש דאי אפשר לניסוך בלא הגבהה -

And according to the explanation of the ר"ת elsewhere, it is understood, for the ר"ת explained that pouring (wine for ע"ז) is impossible without picking up the wine first -

ואפילו הכי קאמר רב מנסך ממש בהניזקין⁴ (גיטין דף נב,ב ושם) -

And nevertheless, רב maintains in פרק הניזקין that the משנה means actually pouring the wine for עבודה זרה -

ולא קא מפטר משום דקים ליה בדרבה מיניה⁵ -

And nevertheless he is not exempt from payment on account of מ"מ, for we maintain -

כדרבי ירמיה דמשעת הגבהה קונה ומתחייב בנפשו לא הוי עד שעת ניסוך -

As ר' ירמיה states that he acquires the wine from the time he picked it up and he is not liable for the death penalty until he pours the wine as a libation for ע"ז -

והשתא רבי ירמיה לית ליה דהגבהה צורך ניסוך היא -

So now we realize that ר' ירמיה does not maintain צורך ניסוך and therefore even though it is impossible to be מנסך unless one is מגביה first, we do not consider the חיוב מיתה beginning with the הגבהה, but rather the חיוב מיתה begins with the ניסוך which was preceded by the משעת הגבהה which began חיוב ממון -

והוא הזדין דלית ליה דעקירה צורך הנחה היא -

And so the same rule applies that ר' ירמיה does not agree that עקירה צורך הנחה, and the גמרא in ב"ק which asked that the חיוב ממון precedes the חיוב מיתה agrees with ר' ירמיה and therefore we could not answer that עקירה צורך הנחה היא -

ולא⁶ הוה מפליג בין מצי לאהדורי ללא מצי לאהדורי -

And ר' ירמיה would not distinguish between a case where he can retrieve (the knife) and a case where he cannot retrieve (the arrow) in all cases we do not say עקירה - צורך הנחה היא

ד' וה' חיוב ממון of רה"י into the רה"ר (from the רה"ר) into the גניבה (from the רה"ר) into the חיוב ממון.

⁴ The משנה there states; המטמא והמדמע והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב. There is a dispute as to the meaning of מנסך.

⁵ Seemingly he is מחויב מיתה for being לע"ז מנסך.

⁶ The fact that ר"י does not maintain עקירה צורך הנחה may not be sufficient to explain the גמרא in מרובה, for it is possible that ר' ירמיה does not argue with ר' אבין in a case of לאהדורי (as is the case in מרובה), therefore according to the second answer in our גמרא that there is a difference between מצי לאהדורי and א"א לאהדורי, the question still remains that in מרובה it is a case of א"א לאהדורי and there perhaps even ר"י agrees to א"א. Therefore ר' ירמיה continues that we are not bound by this second answer either, according to ר' ירמיה.

לא מצי לאהדורי or מצי לאהדורי proves that one can maintain that there is no difference whether תדע ללישנא⁷ דאי אפשר להנחה בלא עקירה אמאי נקט רבי אבין זרק חץ לינקוט מעביר -

You can know that this is so (that one can maintain there is no difference between מצי לאהדורי and מצי לאהדורי), for according to the view which maintains that א"א (in all instances), why did ר"א mention throwing the arrow, when he could have mentioned moving the arrow (or knife) -

אלא ודאי כי הדדי נינהו ומאן דפליג אמעביר פליג נמי אזורק -

Bur rather they are certainly the same, and the one who argues (with ר' אבין) concerning זורק will also argue concerning עקירה (לא מצי לאהדורי) that עקירה לאו צורך הנחה -

ואליבא דרבי ירמיה פריך במרובה⁸ (בבא קמא דף עב,ב ושם) -

And the previously mentioned גמרא in מרובה is asking according to ר' ירמיה (that חיוב ממון precedes the כרת) -

אבל אם אפשר לניסוך בלא הגבהה לא פליג רבי ירמיה אדרבי אבין⁹ -

However if ניסוך is possible without הגבהה, there is no reason to assume that ר"א argues with ר"א, so there is no one who maintains להנחה עקירה לאו צורך הנחה; the question remains what does the גמרא ask in מרובה regarding 'ה' ד' תשולמי ד' וה' חיוב ממון precedes the חיוב מיתה since all agree that עקירה צורך הנחה?¹⁰

finds support (to the פר"ת) that ר"א argues with ר"א:

ובהגוזל בתרא (שם דף קיז,א) משמע קצת דרבי ירמיה פליג אדרבי אבין גבי חזרו לומר אף המנסך -

And there is a slight indication in פרק הגוזל בתרא that ר"א argues with ר"א

⁷ is referring to the first answer which distinguished between עקירה והנחה (where עקירה בלי עקירה) and (א"א להנחה בלי עקירה) and is גונב חלבו של חברו ואכלו (who maintains that רב חסדא) and assumed that (אפשר לאכילה בלי הגבהה) where הגבהה ואכילה is זרק חץ מתחלת ד' לסוף ד' וקרע שיראין בהליכתו ר' אבין (who maintain that (אפשר לאכילה בלי הגבהה) since חיוב חייב (רב חסדא) אפשר לאהדורי (the case of א"א להנחה) and מצי לאהדורי (the case of ר' אבין) א"א להנחה). This answer assumes there is no difference between עקירה צורך הנחה (עקירה צורך הנחה) since פטור (רב חסדא) אפשר לאהדורי (the case of א"א להנחה) and מצי לאהדורי (the case of ר' אבין) א"א להנחה). Why then according to this answer did ר"א state his ruling by זרק (which is a smaller חידוש) and not by מעביר (which is a greater חידוש [since לאהדורי]). This proves that (according to this לישנא) there is no difference conceptually between מצי לאהדורי and מצי לאהדורי. Therefore תוספות can be justified in assuming that ר' ירמיה (who maintains that we do not say ניסוך) will maintain that even by מצי לאהדורי we will not say עקירה צורך הנחה. See 'Thinking it over'.

⁸ This answer is valid only if we assume the פירוש ר"ת that הגבהה בלי ניסוך, for then we are forced to say that ר' ירמיה, who explained that רב can mean ממש, since the חיוב ממון precedes the חיוב מיתה; maintains that even though that הגבהה בלי ניסוך, we do not say that ניסוך צורך הגבהה, and we can go a step further and maintain (like the first answer here) that even in a case of מצי לאהדורי (ד' וה' ד') we also do not say עקירה צורך הנחה and therefore the גמרא in מרובה has a valid question (according to ר' ירמיה) that the חיוב ממון precedes the חיוב מיתה.

⁹ We will make the same distinction as the גמרא made here between ר"א and ר"ת that עקירה בלי עקירה but אפשר א"א להנחה בלי עקירה (and similarly הגבהה בלי עקירה).

¹⁰ here does not offer a resolution to the question in מרובה (if we disagree with the ר"ת and maintain אפשר) הוי מצי לשנויי דעקירה צורך הנחה הוא אלא לדברי המקשן שלא. See לענין in תוספות (לניסוך בלא הגבהה). היה סובר טעם זה משיב ליה.

regarding the ברייתא which states; **they reconsidered to say even**¹¹ **מנסך** -
דקאמר התם מעיקרא סבור כדרבי אבין ולבסוף סבור כדרבי ירמיה -
For the גמרא **there** said; **initially** (when מנסך was not included, that was because)
they agreed with ר' אבין (that עקירה צורך הנחה and it is מ"מ), **and eventually they**
agreed with ר"י (that הגבהה לאו צורך ניסוך). This proves that they argue.

תוספות rejects this proof:

[ומיהו יש לדחות דמעיקרא סבור דדמיה לדרבי אבין ולבסוף סבור דדמיה¹² לדר' ירמיה]:
[However we can discard this proof (for there is no argument between ר"י ור"א);
what the גמרא meant is **that initially we assumed** that the case of מנסך is **similar to**
the case of ר"א (of זרק חץ, and הגבהה בלא לניסוך) **and eventually they assumed**
that it is similar to the case of ר"י (that אפשר לניסוך בלא הגבהה).]

SUMMARY

If we maintain עקירה לאו ר' ירמיה maintains ר' א"א לניסוך בלא הגבהה we can assume that ר' ירמיה maintains ר' א"א לניסוך בלא הגבהה (even where צורך הנחה).

THINKING IT OVER

מצי maintains that according to the קמא there is no difference between מצי and ר' ירמיה.¹³ What is the logic behind this?¹⁴

¹¹ The ברייתא (in the name of אבין דר' אבהו) stated that initially the rule was that מטמא and מדמע has to pay, later they included even מנסך.

¹² The difficulty with this דחיה is that in fact it is not merely לר' ירמיה דמיה; it is the actual case of ר' ירמיה, ר' ירמיה is discussing מנסך and הגבהה is צורך ניסוך; nevertheless, since תוספות first stated ר' אבין דמיה he concludes also ר' ירמיה (even though it is ממש the case of ר' ירמיה).

¹³ See footnote # 7.

¹⁴ See סוכ"ד אות לב.